

21. gada-gahjums.

Mahjas weesis.

Makfa ar peesuhthichānu par paſti:
par gadu 1 rub. 60 kap.
" puſgadu 85 "

Makfa beſ peesuhthichānas Rihgā:
par gadu 1 rub. — kap.
" puſgadu 55 "
" 3 mehneſchi 30 "

Mahj. w. teel iſdohts feſt-deenam no p. 12 ſahkoht.

Makfa par ſtudināſchānu:
par weenas ſleijas ſmalht rakſtu (Petit)-rindu, jeb to weetu, to tabda rinda eenem, makfa 10 kap.

Redakcija un eſpedizija Rihgā,
Ernſt Plates biſchu- un grahmatu- drukatawā pee Peſtera baſnizās.

Ernſt Plates, Mahjas weesa ihpaſchneeks un apgahdatajs.

Mahjas weesis iſnahk ween reis pa nedeku.

№ 39.

Seſtdeenā 25. September.

1876.

„Mahjas weesa laſitajeem“

par ſinnu, ka ar uahkoſchu numuru eesahkſees beidsamais gada zetorkſnis un ka uſ ſcho laiku war „Mahjas weesi“ paſteleht. „Mahjas weesis“ no Oktobera ſahkoht lihds gada beigahm makfa 30 kap., ar peesuhthichānu pa paſti 65 kap. Veelikums uſ ſcho laiku makfa 20 kap. Ernſt Plates, „Mahjas weesa“ redaktors un apgahdatajs.

Rahditajs.

Saunatahs ſinas. Telegrafa ſinas. Geſchjemes ſinas. No Stultes: bihbeles-ſw. No Balkas: direktora Zimes apweizinaſchana no ſemnaristeem. No Semites: aplahrt ſtaigabami trahpneeti. No Kurjemes: pahr tautas ſwehtieem. No Peſterburgas: Wiſ-anghala pawehle pahr ſirgu ſkairiſchānu. No Doekas: tureenās buhſchāna. Ahſjemes ſinas. No Pariſes: Don ſtartoſs Pariſe, wiina jehofchāna un meera-iſtiſchānahs. No Franzijs: tautas labſ prahts pret republikas waldbu — ultramontānu rihtofchānahs. No Anglijas: politikas iſtureſchānahs pret Turziju. No Rohmas: kanofas-ſwehti, no pahweſtneeleem iſrehtoi, Anglu awiſes ſpreedums pahr teem. No Turzijas: pahr gaidamo meeru, — Jelama peekriteju dohmas pahr ſawu wirſwaldbu. No Ameritas: ſeweeſchu ſabeedriba dehl ſeweeſchu gehrſchānahs. No Ragusas: Deſpotowiſcha iſbrufſchāna Turkeem. Mihlo Tahmneel. Gaifma. Preekſch palihdſibas kriſtigeem Turzijā. Termini. Atbildes. Peelikumā: Atraktau dſihwe. Graudi un ſeedi.

Saunatahs ſinas.

No Rihgas. Wiſdemes gubernatora kungs barons Megküll-Gildenbrandt tai 22trā Septembei pahrgahjis uſ pili dſihwoht. Runas-ſtundas eſoht darbu-deenās no pulkſten 11—12. — Wiſdemes ſchandarmu preekſchneeks, general-majors Andrejanow k. brauks uſ 4 mehneſcheem uſ ahſſemehm. — Kā ſchejeenes awiſes ſino, tad ir nodohmajufchi ſche Rihgā dibinaht ihpaſchu kaufmanu beedribu, kurā netikai kaufmani ar ſawahm familijahm, bet ari andeles-ſeti (komiji) un mahjekli wareſchoht peedalitees un kur par daſchadu garigu iſglihtibu tikſchoht gahdahts. — Iſgahjuſchā ſwehtdeenā, kā to jaw iſgahjuſchā numurā peeminejam, bija konzerte Turzijas Slahtweem par labu. Kā dſirdam, tad konzerte lahduſ 140 rubl. ſkaidra atlikuma atmetuſe. — Kaſ trakteerus, eebraufſchānas-weetas u. t. pr. tura jeb grib tureht, teem atgahdinajam, ka wiſi, kaſ n. 1ma Janwara 1877tā gadā wehletohs tureht trakteerus, eebraufſchānas-weetas un ehdamu-leetu bohdes, teel no kemereas teeſas uſ aizinati, lai uſdohdahs ar rakſtu lihds 25tam Oktoberim, pee ſam japeeleel klahk apleeziba, ka naw tikufchi trahpeti zaur teeſas ſpreedumeem un ka ir aiſmaſajufchi wiſas krohna un pilſſehtas nodohſchānas.

No Serbijas. Preekſch Serbu tautas dohmahm pahr kara beigſchānohs ir ſchahdi wahrdi eewehrojami, ko ministeris Gruiks lahdam kara-ſungam ſajijis. Wiſſch teiza: „Netizat par daudſ meera apdrohſchānaſchānahm. Jaw preekſch kahdahm nebetahm mehſ iſſajjam, ſem kahdeem nolihgumeem mehſ meeru nolihgtum. Schee nolihgumi lihdsinajahs teem praſijumeem, kurus mehſ toreis iſſajjam, kad karu ſahkam. Bojnijai un Bez-Serbijai wajaga tiht atſwabinatahm, Serbijai wajaga panahk pilnigu paſtahwibu, kura wiwai peenahlahs. Kamehr juhs nedſirdat, ka Ciropas walſtis tahduſ paſchus nolihgumus naw preekſchā likuſchās, tamehr juhs warat peenemt, ka mehſ no meera nolihgſchānas wehl attahku ſahwam.“

No Bulgarijas. Kā no tureenās teel ſinohts, tad no Konſtantinopeles ir juhtiti Turku walſtis deenahneeki, kaſ Bulgarus ar waru un mohzibahm peespeesch, lai tee (prohti Bulgari) parakſtoht rakſtu, kura iſſajihts, ka wineem pret Turzijas waldbu nelas naw ſakams un wiwi ar to ir pilnā meera.

Telegrafa ſinas.

No Berlines tai 23. September. Kā dſird, tad gaidama Ciropas kongreſe (Ciropas walſtu ſapulze), kaſ ſawu ſapulzeſchānahs weetu nemſchoht Pariſe. Ar karodamahm partijahm ſarunajahs pahr pilnigu pameeru. Ja tahdu pameeru nepanahktu, tad Turku leetā eemaiſſchotees. — Mak Mahons ſanehmis ſirſtu Orlowu. — Anglijā ſataiſotees uſ karu. — Turku ministeru padohme eſoht preekſchlikums pahr iſdaritahm pahrgrohſſchānahm peenehmufe.

No Bihnes tai 22. September. Kā iſ Konſtantinopeles teel ſinohts, tad Turkeem eſoht tahdas dohmas, ja iſzeltohs leelats karſch, tad Turzijas waldbu Ciropā paliktu nedrohſchā. Kad tahds karſch iſzeltohs, tad Turzijas waldbu uſaizinatu wiſus Jelama peekritejus (muhamedanus) uſ karu, un ſchahda uſaizinaſchāna nepaliktu beſ eeſpehjas.

Geshjemes sinas.

No Skultes. Pah teem tur notureteem bihbeles - fwehtteem mums peefubhtis raksts, no kura schahdas sinas pafneedsam: Waj mihtais lasitajs esi ar to schinis gaismas laikos, kur wis no tablahm semehm un augstahm gudribahm ween runa, to no juhvas-maleenes dsirdejis? ja ne, tad nahj lihds mani pawadidams gar straujahn Behtera un Adjas upehm. Dohsimees gara juhmalneeku strehkeem lihds us Skulti. Minetai draudsei un walstei schodeen fwehtku-deena. Wina fwehti bihbeles-fwehtkus. Kaut ahrdraudseefchi, eesim ari masa, jaw no ahreenes puschlota basnizina Deewu peeluhgt. Deew'-wahrdi wehl naw schkuschees. Puhkeem lautini lihst Deewa nama. Rahds krahschuums atdarahs preefsch muhsu azim. Par jauku jaukali ispuuschlota basniza. Schi fwehtu juhtu smarscha pilba katra behdas un ruhpes noguru schu dwehfeli. Un reds, ka wehl preefsch altara leelmahte wis nebeids Deewa gohdam riktoees. Ar peenahlanu zeenischanu to fankim leelmahti, kas leela fawa darischana un gaita par maseem un nepfehneekem ruhpedamahs un kuras neslaitamee zefi fatef basniza. Kultureos fwezes eedesmajusi wina tahs neleef wis apalsch puhru bet us altara. Nu wis ir fataishts. Simtu simtahm flawedamas, luhgdamas un pateildamas balsis is dwehfelu un fir schu dsitumeem tam Gaismas Kungam preti fkan. Behz nodseedatas dseefmas draudsi apfweiz Zefwaines zeen. mahzitajs Aunisch runadams: „Bateizeet tam Kungam, jo win sch ir labs no muhschibas us muhschibu! Spehzigā gara un stipra balfi win sch aistrizina ar Deewa taisnibas weferi katra grehineeka fir di, norahdidams schai deenai trejadu noschme schanu. No kanzeles pirmas runaja zeen. Wilpert mahzitajs. Kad zeen. Wilpert un Beyrich mahzitaji bija runajusch, tad runaja Latweeschu draugs Bielensteins. Win sch istahstija, kahda fakara stahw bihbele ar Deewa walstibas plantschanu un selschanu. Kahdu daku no wina runas schi pafneegsim. Pah Baltiju muhsu teh-wu-semi zeen. runatajs isklaidroja, ka Wahzeefchi schai seme nahfdami mums lihds atnesa fawu tizibu. Tiziba bija gan, bet katotu. Deewa wahrdus til dsirdeja fwe schā nefaprotamā waloda. Bagahja 300 gadi. Atmahja Lutera mahziba Widseni. Nu tika gahdati fwehti raksti Latweeschu waloda. Tika ari latwiski fpreidiki teikti. Bet tee mahzitaji bij Wahzeefchi, kas tomehr itin flaidri wis ne-ee mahzijas muhsu walodu. Tapeh wineem latwiski bihbeli tulkojoh ari schur tur wareja mijetees, jo zilwefa darbs paleef arweenu zilwefa darbs. Wini bij strahdigi un darbigi wihri, un wini bij dedsigi wihri, un wini bij Deewa mihtotaji, bet tomehr, ka jaw fajju, zilwefa darbs ir zilwefa darbs. Tas wehl arweenu ir labati darams. Utradahs dauds weetu, kas bij nesklaidras, pat nefaprotamas. Weetu weetahm atkal bij fwe schi wahrdi, bij wahzjumi starpa. Tas wis bij peh labakahs zilwefu fapraschanas nowehrschams. Dobners, kas tagad jau Deewa preefscha, Groons, kas wezuma deht no schi darba atstahjees, Heerwagens, Wilperts, Ruklowsty, Aunisch, Neulands un Beyrich mahzitaji, wehledamees no firds Deewu luhgdami un puhledamees, lai Deewa gudriba, padohms un prahts gaischati un flaidraki atjpihdetu lasitajeem. Schee wihri pah-lohpusch bihbeles walodu, lai ta buhtu ka mums pascheem peederiga, nowehleta un eerasta, lai ari mehs tohs Deewa wahrdus dsirdam fawa waloda. Behz tam wehl runaja tee

mahzitaji Neulands un Ruklowsty. Behz beigteem Deewa wahrdem aibrauja wisi mahzitaji un bihbeles pahrohpeji Skultes leelmahte lihds us muhsu, un tee ziti deewwahrdneefi dewahs katriis us fawu pusi. — Ta nu bij weena deena juhvas maleena. Tuws tahleneeks.

No Balkas. Kam zetortdeena tai 9a September sch. g. ap pulsti. 8 wakara gadijahs pa pastes leelzetu gar Balkas seminariju eet, tas gan buhs brihnijees redsedams tahs dauds gandrihs ne-isslaitamas ugunis, kas dedse dauds raibas, no papihra taisitas lampas un nebuhs wis palizis neprajijis kahdu, kuru fatika, kas schaitan gan par gohda wakaru teef fwehtis. Tad tas, kam tika prashts, kad pats ween buhs jaw dabujis sinah, gan ar preeku pilnu fir di redsedams wifu to jaukumu, buhs atbildejis: Seminaristi scho wakaru fagaidija fawu direktoru, augsti zeenijamu Zimfes teh-wu no Wahzijas, us kureem win sch tuhlin peh Balkas scholotaju konferenzes bij aibrauzis, pahnahloht. Bee pastes leelzeta, kur us seminariju nogreeschahs, bij pirmee gohda wahrti bohgena wihse taisiti, kureem bohgenu lihuma karajahs trihs degdamas swaigschu wihse taisitas lampinas, kas jaw jauki isskatijahs. Tad no teem, tee abju zeta malu lohziini bij ar lampahm pilni lihds tur, kur atkal no ta zelina nogreeschahs us paschu seminariju. Tur atkal bij leeli un augsti gohda wahrti, no egles schuijahm un salumeem jauki un glihti taisiti. Wirs wahrteem bij transparents, kuras preefschas puse laistijahs „Willkommen!“ un ohtra puse ohsola lapu krohni tee wahrdi „J. J.“ Dahrs preefsch seminarijas bij ar lampahm pilns, pat tas leelatais kohls, kas deefgan flais peh auguma, seminarijas preefscha bij ar lampahm peelahrts un karohgs plihwinajahs wirsgala. Seminarum wirs balkona durwim ari bij transparents, kura laistijahs tum schi farlana pehrwe schee wahrdi: „Gott behüte!“ Zeen. Zimfes teh-wam abrauzoh seminaristi usseedaja apfweizinaschanas dseefmu, tad zeen. Zimfes tehws firnigi pateizahs fawem mahzefteem par to gohdu, to tee winam mahja nahloht parahdijusch. Behz tam wehl daschas dseefminas tika usseedatas, kuras ar pateizibu tika fanemtas. Fauschu bija daudsums, kas schai gohda wakara lihdsi preezajahs. Ari, ka likahs, pate daba to wakaru lihdsi fwehtija, lehna un klusa palikdama, lai gan preefsch tam bij wehjaina un leetaina. Laudis lohti preezajahs un wareja ar preezatees, jo tas bija tahds pats, ar raibahm ugunim puschlohts wakars, ka kad seminarija fawus 25 gadu fwehtkus tai 17. Juni, 1864 fwehtija. Ar preeku par scho jauku wakaru pasinodami peeminesim, ka efam dsirdeusch, tad seminaristi paschi pa watas brihscheem tahs lampas ir taisijusch un gohda wahrtus buhwejusch til no mihlestabas un pateizibas dsikti, gribedami eepreezinah un pagohdinah fawu dahrgu un mihtu Zimfes teh-wu mahja pahnahloht. Ka pee kattras gohda parahdijanas ir arweenu weens, kas to grehtako darbu ispilda, ta ari pee schahs gohdam peeminesim seminaristu Bebra kungu, kusch tohs transparentus bij us to jaukato, zil ween nu eeprehdams taisijis, ar to gribedams leezinah un pateiktees, ka ari zeen. direktora kungs pee wineem zil schdams ar wifu fir di un gara fwehkeem strahda un puhlejahs. Gohds un pateiziba nahlahs seminaristee, kas ta fawu mihtu un zeenijamu direktor kungu no Wahzijas mahjas pahnahloht fagaidija un gohdam apfweizinaja.

No Semtes. Ka „L. aw.“ firo, tad Augusta mehnescha

beigās par Semites pagosta mahjahm staigajuschi apfahrt d'wi swejchi zihneki. Daschās mahjās teikuschees par Eer- beescheem, kas preeksch jowcem nelaimigem un no Turkeem apspeestem brohleem mihlestikas un palihdsibas dahwanas la- sobt, zitur atkal rahdijuschi Kreetnu, Wahzu un ari Latweeschu n'alotā rāstītas gramatas ar sehgeleem un aprāfsteem no ougstatohm teesohm, fazidami, ka esohb no misionareem juh- titi preeksch swehta misiones darba dahwanas luhgtees. Swe- schineeki runajuschi wairaf pa kreenijki, til retus wahrdus wahziski waj latwijki lausijusi, teikuschi, ka esohb wairaf ne tā 300 rublu sadabujuschi, 100 rublu esohb Semites zeen. mahz. eeduwuschi, lai tohs us waijadfigo weetu aissuhthohb, ari patš zeen. mahzitajs esohb no jowas pufes d'wi rubli dewis. Rahdijuschi gramatas, kur deweju wahrdi un zil katrs dewis, bijuschi eerastiti. Laudis to tizejuschi, daschi jaimneeki pa rublim, ziti atkal pa pufrublim dewuschi, daschi kalpi, puuschi un meitas ari jawu teesu pajneeguschi, tā ka no daschahm mahjahm wairaf neta rubli jalafijuschi. Ne kur naw ilgi uslawejuschees, bet wijur ahtri steigjuschees prohjam. Muhju zeen. mahzitajs to sinabt dabujis, gan tuhst basnizā fludinaja, lai scheem blehscheem neklausa, bet tee jaw tad lai- kam no Semites pagosta rohbeschahm bij aigahjuschi zitā apgabala jawu krahpjchanas darbu strahdaht. Tahdi pat nandas isfrahpeji bij isgahjuscha seema muhsu kaiminds — Dsiru pagasta — par mahjahm apfahrt staigajuschi mihle- sibas dahwanas luhgdamees.

No Kursemes. (States N 38.) Kursemes brihwlaischanas- swehtki tika preeksch'laik dauds jauraki un ari firsnigaki swi- neti, neta beidsamos godds tas notizis. Beidsama laika jaw jahla ar scheem swehtkeem weenadi wahjaki eet: beidsahs gohda-maltite, swehtku ihstais raksturs juda, atrahwahs d'fec- dataju-kohri, weefigais wafars nebija alasch patihlamā. Waina tē bij mellejama tiklab pee wezahs swehtku-komitejas, tā ari pee swehtku- apmellestajeem pascheem. Swehtku-komiteja bij masa un alasch ta pate, wina jahla preemist ar teem wihreem fatiktors un tohs preeksch scheem swehtkohb eemantohb, kuri preeksch swehtku zilajchanas bija no ihpajcha swara; tahda weenaldsiba no swehtku-komitejas beidsohb pahrgahja pahri ari us swehtku apmellestajeem. Schee nezihnijahs deesgan pret tahm dohmahm, ka komitejai ruhpejohb wairaf zits, ne tā swehtku paschu labums un — apmellestaji palika aissweenu jo wairaf auffsprahrtigi pret scheem swehtkeem. Schogad ja- stahbijahs leelaka swehtku-komiteja, pee tahs peedereja wihri is Jelgawas un daschadeem ziteem Kursemes apgabaleem; par preekschneeku tika iswehlehts wihrs, kas alasch uszihrtigi preeksch Latweeschu leetas ruhpejees un ka wahrds ir pasihstams kat- ram kreetnam tauteescham, — schis wihrs ir Waraidoschu Sanderis. Tahda wihse tad nu Kursemes brihwlaischanas swehtki sewim schogad jaunu komiteju mantojuschi, kura ar jaunu swehtku un jaunu spirgimmu pee sawa til nopectna darba gahja; wifu to, kas lihds schim bija nolawehts, tagad raudsija ispidiht un — firsniga darbochanahs ari panahza sawus augtus: schogad swehtki zitadi isdewchs. Tagad, kur nu schee swehtki par jaunu un it kreetni mums lika atsiht to leelu labumu, kas zaur brihwlaischanu zehlees, — kur par jaunu un nopectni tikahm pamohdinati, sawu brihwstibu pareisi leetaht, — kur par jaunu tikahm spirdsinati us kreetnu zensibu, — tur nu „B. w.“ wehlejaks, ka lai nu schee brihwlaischanas-swehtki buhtu tee pehdigee, un winu

weetā turpmat waijadsetu swehtihb Kursemes tautas-swehtkus; „jo mums — tā „B. w.“ tohtaf raksta — nedj ir kahds nopelns pee muhsu brihwlaischanas, nedj ari ir patihkami, weenumehr buht atgahdinateem us teem laikeem, kur mehš wehl bijam dsimtkaudis. Tahdus swehtkus ne weena zita tauta nezwim, jebchu gan wijas, tapat tā Latweeschji, ir pee- dsihwojuschas sawus dsimtbuhjchanas laikus. Ari Widsemes Latweeschji tahdus swehtkus wairs nezwim, bet winu weetā swin 19. Februari, tā Widsemes tautas-swehtkus.“ Mums rahdahs schahds preekschlikums pahr Kursemes tautas-sweht- keem buht lohti eewehrojams; jo mehš jaw sinam, zil jauks un nopectns noluhfs tahdeem tautas-swehtkeem ir, zil tee pajautrina un estiprina us jauneem zihnineem, zil tee papla- schina redses-aplohku un mohdina apnemjchanohs, zil tee is- plata wispahri derigas sinajchanas, siprina labas eegribas un pazila gohdigu isturejchanohs. Teeescham, tautas-swehtki sipri pawejina tautas kreetnu attihstibu, tautas kulturu; schi atkal winai pajneeds waru un leelumibu un ismihzina un is- lihdsina wijadas sadshwes pretibas; tautas-swehtki, tā fakohb ir ihstena maife preeksch tautas-dshiwibas usturejchanas. Laif- raksti un gramatas gan ari lohti gahda par tautas attih- stibu, tomehr dands augligaki wina isglittojahs sapulzes, sweht- kds 20. zaur wahrd- un dohmu-ismainjchanu. To jaw re- dsam pee teem tauteescheem, kuri nekahdas sapulzes nenotura, nekahdus swehtkus nezwim, kuri til attastu dsihwo, ka wina tikai reti foteefahs ar ziteem lauschu pulkeem meestds un pil- fehtās; pat tad, kad schee atschkirti dsihwodamee laudis ir zensigi, kad tee uszihrtigi mahzahs un dands lafa, tad tee to- mehr ir dands waj mas weenpufigi, aprohbeschoti, — ja, tee daschu reis atrohдахs pat lohti greisās dohmas pahr tagade- jeem laikeem un winu pagchribahm. Wirs tas teel ismihzi- nahts, kad fanahl us leelakeem swehtkeem un sapulzehm, kur katris sawas dohmas war ziteem sinamas dariht un sawus apluhkojumus ar ziteem fatihdsinahrt un islihdsinahrt. Tā tad Kursemes tautas-swehtki ir preeksch mums, Kursemes Latwee- scheem, no lohti leela swara, un tapehz lohti preezajamees, ka muhsu brihwlaischanas-swehtku komiteja ari labprahrt pee- triht tahdam „B. w.“ padohmam. Ja mineta komi- teja tē til ween drohsch'firdigi un weenprahrtigi ruhpejees tad gan ilgi mums wairs nebuhs wis jagaida us Kursemes tautas-swehtkeem. Scho preekschlikumu pahr Kursemes tau- tas-swehtkeem pahrunajuscheem, mums wehl atleef turpmat pla- schaki ko runatees pahr to, ko kahds zits tauteeschu pulzinsch Jelgawā nodohma isdariht, prohti pahr tautas-bibliotekas di- binajchanu un preekschlasijschanu noturejchanu, — schoreis tikai tautas-swehtkus wiswairaf eewehrodami, beidsam sawu rakstu ar to preeksch schahdeem swehtkeem til peenahzigu weh- leschanohs, ka lai Jelgawā drihs zeltahs Latweeschu beedriba, kura ar saweenoteem spehkeem un labu eegribu par to ruh- petohs, ka ari Kurseme waretu drihs tahdus paschus tautas- swehtkus fwineht, kahdus Mihgas Latweeschu beedriba Wids- eme il gadus isrihko. Us to lai Deews palihds!

No Pehterburgas. Pahr sirgu nemjchanu kara-deenesta „Wald. wehstineji“ ir ispludinata Wijaugstaka pawehle no 13ta Augusti, kas tā skan:

1) Deht ispehtijchanas, zil sirgu Kreenija atrohnahs un it ihpajchi, zil no teem ir derigi preeksch kara-deenesta, tapat ari deht winu ismellejchanas preeksch armijas waijadshbas, ja

arnija tiktu eegrohsita kara-lahrtä, ir ja-isdara sirgu skaiti-
schana 1876ta gada rudeni schahdäs gubernijas: Besarabija,
Grodna, Jekaterinoslawä, Igaunija, Kalischä, Kalugä, Kefze,
Kerfonä, Kijewä, Kursemë, Kurskâ, Lomischä, Lublinä, Minskä,
Maslawä, Delä, Pechterburgä, Piotrowä, Polozkâ, Kamenez-
Podolskâ, Pleskawä, Voltawä, Radomä, Sedlezä, Smolenskâ,
Suwalkös, Tschernigowä, Twerë, Warschawä, Widsemë, Witnä,
Witebskâ un Wolimijä. 2) Skaitischanas wadischna guber-
nija teel usdohta gubernijas kara-deenesta komisijai, aprinki
(kreise) aprinka kara-deenesta komisijai, kuras teel pawairotas
zaur daschadeem amata-wihreem, kahdi israhdahs par waija-
dsigeem. 3) Preeksch dalibas nemschanas pee sirgu skaiti-
schanas un ihpafchi pee wina ismellefchanas, kara-ministerija
suhthihs waijadsigo wirsneeku skaitlu. 4) Skaitischanai jano-
teel pehz kara-sirgu kantoneem. 5) Katra kantoni preeksch
skaitischanas isdarischanas teel fastahdita ihpafcha komisija,
kurai jafastahw is stana pristawa (brugu-klunga, pils-klunga),
weena wirsneeka, kara-sirgu kantona preekschneeka un wina pa-
lihga. 6) Skaitischana noteel zaur to, ka wisi sirgi teel
preekschä westi eepreeksch noteiktä deenä kahdä zeemä, bet pils-
sehtäs sinamös sapulzeschanas aplohkös. 7) Pee schihm
preekschä-weschanam teel sirgu skaitischanas listes (ruli) fa-
stahditas, sirgi apluhkoti un pehz fawa kara-deriguma klases
(schkiräs) schkirti un tad listes pahre labako sirgu ihpafschnee-
keem farastitas. 8) Kas fawus sirgus bes eewehrojama ee-
mesla nenowedihs us nolikko sapulzeschanas weetu un kas ari
zitadi neliks wehrä skaitischanas preekschraftus, tiks strahpehts
pehz meera-teesneschu likuma 29ta paragrafa. 9) Preeksch
leelafahm pilssehtahm eefschleetu ministeris, ja atradihs par
waijadsigo, dohs ihpafchus preekschraftus preeksch sirgu skai-
tischanas. 10) Tuwaku nosazijumu fastahdischna preeksch
skaitischanas us augfcham mineto nosazijumu pamata ir at-
wehleta kara-ministera un eefschleetu ministera fawstarpigai
norunai; bet tuwaka usraudsiba pahrskaitischanas lahtigu is-
darischanu un pahre schaubigu jautajumu hisklaidroschanu, no
kara- un eefschleetu ministerijahm pehz fawstarpigas faruna-
schanas, tiks usdohta ihpafchi suhtamahm personahm, pa wee-
nai preeksch wairat gubernijahm.

No Odefas. Kä no tureenäs teel sinohts, tad rudens jaw
tuwu penahzis, wakari, ihpafchi naktis, paleel stipri aufstas,
tä ka jafahl us kurinaschanu dohmaht. Malka paleel dahyga;
weena afs malkas malka 30 lihds 40 rubli. Pee kanakeem
teel stipri strahdahs, tä ka pa daschahm eelahm newar braukt.
Zitadi nefas eewehrojams naw no Odefas sinojams, bes ween
ka pa brihscheem fawatneeki pa Odefu aisbrauz us Serbiju.
Nesen no Odefas us Serbiju aisbrauza tas zaur Kawtasa
kareem pasihstamais generalis Komofelows, kas, lai gan firm-
galwis buhdams, wehl ir duhschigs kara-wihrs. Lihds ar
wina ari kahda data fawatneeku aisbrauza.

Ahrfemes sinas.

No Parihjes. Don Karlofs, ka to jawä laika sinojam,
bija aisdewees us Ameriku Meksika, kur ap to laiku dumpis
plohsijahs; tagad winsch atkal pahenahzis us Giropu atpakal
un schim brihscham usturahs Parihje. Tä ka Franzija ar
Spaniju stahw draudsigä fatischana, tad Don Karlofs ari
ilgi newarehs Parihje usturetees. Winsch ari nodohmajis
drihsunä aisbraukt no Parihjes prohjam, fawu familiju winsch

tur pat aistahschohht. Pavreekschu winsch braufschohht us Bel-
giju un tad dohschotees us Schweiz. Us Spaniju winsch
negriboht atpakal dohtees, lai ne-izsetohs no jauna brahtu
karsch, jo beidsamä kara jaw tä dauds asianu esohht isleetas
un winam esohht Spanijas tautas schehl. Bet ka leelafahs,
tad Don Karlofs bes zihnischanahs nepaliks, jo ka dsird, tad
winsch griboht zelt katotu fabeedribu. Kahda schi fabeedriba
buhä, tas weegli prohtams, jo Don Karlofa draudsiba ar
ultramontaneem ir deesgan sinama.

No Franzijas. Schini deenäs bija tautas-weetneeku weh-
leschana un ka zerams, tad schi wehleschana atkal skaidru
leezibu dewa pahre tautas prahtu pret fawu waldbibu. Un
republikas waldbiba Franzija schahdu leezibu no fawas walsts
dabujuse. Walsts un tauta fawu labu prahtu (zaur tautas-
weetneeku wehleschana pret republikas waldbibu israhdijsuse, un
tas dauds ahtraki notizis nela to bija dohmajusch. 1873schä
gadä wehl rets kahds schaubijahs, ka walsts un tauta nepee-
kritihs bonapartisteem (Napoleona dehla waldbiba par labu);
tagad tas ir pawizam pahrewehrtrees, jo tagad war drohschi
peenemt, ka bonapartisteem mas eespehjas atlizees us Frantschu
tautas. Frantschu tauta atsinuse zaur beidsamo karu, ka
preeksch winas mehrena republikas waldbiba ir ta derigala;
wina ari zaur fawu politikas wihru faweenofchanohs, kas
fawäs dohmäs daudskahrt schlihras, bet tehwijai par labu
dibinaja republikas waldbibu, ir atsinuse, ka schahda waldbiba
ir labaka par komonistu beswaldbibu un ari zaur to, ka jatra-
zinato republikaneeschu weetä stahjahs prahtigi walsts wihri,
kas republiku usturedami tomehr sinaja eewehroht walsts-
un politikas-buhjchanu, strahdadami preeksch walsts un tautas lab-
klahschanahs. Zaur schahdu atsihschanu nu tik tahlu tikusch
ka pahre republikas waldbibas pastahweschanu wairs naw ja-
schaubahs. Kahda Franzijas awise („Jour. d. Deb.“) ari
to skaidri isteikuse, ka mineta wehleschana esohht drohscha
peerahdischana, ka tauta no waldbibas pretineeku partijahm at-
lahpufehs un pee republikas waldbibas peestahjufehs. To pa-
schu ari raksta zitas, waldbibas zenteeneem ustizigas buhdamas
Franzijas awises. Kahda zita awise wehl sino, ka Mak
Mahon, republikas presidents, pats fazijis, ka tagad repub-
likas waldbiba stahwoht us drohscha pamata pee tautas. Wisu
to, ko nupat fazijam, lohpa fawendami nahkam pee ta gala
spreeduma, ka republikas waldbiba (prohti tahdä garä, kahdä
wina tagad strahda preeksch walsts un tautas labklahschanahs)
tagad Franzija stahw us stingrahm kahjahm, lai gan preeksch
ne-ilga laika politikas wihri wehl spreeda, ka bonapartisti
nahfschohht pee waldbibas. Tä nereti politikas leetäs rohдахs
buhjchanas, ko eefahlumä newar pilnigi apspreeft, pat ari
tahdi, kam tahdas leetas deesgan pasihstamas. — Tä nu kahdu
wahrdu pahre Franzijas waldbibas un walsts leetahm fazijusch
ari ko peeminesim pahre ultramontaneem, kuru rikfoschanahs
deesgan manama Franzija. Tä par peemehru ultramontanu
awises sin dauds ko pastahstihht no Lurdes brihnuma uhdena,
sinodamas, ka atkal leela staigafchana bijuse no kahdeem 3000
tizigeem us Lurdi. Montobanes bislaps staigulu pullkam bi-
jis par wadoni. Tur nonahkuschcheem tureja sprediki kahds
muhls, kas pa wisu Franziju aplahrt staiga spredikodams,
lai waretu lehtijigohs laudis us schahdahm staigafchanahm
pastubinahht. — Montobanes katoli fwehtai jumprawai dahwi-
naju schi diwi selta firdis.

No Anglijas. Jo ilgaku Turku-Serbu karsch pastahw,

jo flakali tautas balfs pazetahs un prafa, lai netikar karofchann beidsot, bet lai ari tahdu buhſchann eegrohſot, ka wairs tahdas kara-breesmas nenotiku, kahdas tagad no Turkeem teekot paſtrahdataſ. Tee meera-ſpreekſchlikumi, kaſ Turku waru aprohbeſcho un kriſtigahm pawalſtehm peeſchſir leelaku paſſahwibu, tagad tautahm wiſu wairak ruhþ. To jaw ſawā laika peeminejam, ka Angku tauta deenu no deenas nem leelaku dalibu pee kriſtigo liktena Turzija; tagad tahdu wahredu ſazifim pah Anglijas ahriku politiku pret Turziju, ka to lords Derbi ſawā atbildes-runā tai 15ta Septembeti iſſazijis ſuhiteem (deputazijai) iſ kahdas leelakas Londones ſapulzes. Minetas ſapulzes wahredā nu ſuhitee iſſazija, ka wini Anglijas lihds ſchim bijuſcho ahriko politiku pret Turziju un Auſtrumū neturoht par tahdu, kaſ buhtu jo turpmak uſturama un ka wineem efoht uſdohts, waldbibu luhgt, ka lai ta tautas wehlefchanohs (Turzijas leetā) eewehrotu. Lords Derbi uſ tam atbildeja, ka waldbiba tautas wehlefchanohs eewehrohs ſihmejotees uſ teem Bulgarijā iſdariteem breeſmu darbeem, jo waldbiba par tam gahdajot, ka breeſmu darbu daritaji un dalibas-nehmeji Bulgarijā nahktu pee ſohda. Parlaentes ſapulzi rudeni ſaſaukt, nebuhtu wiſai derigi, jo eekam parlaemente buhtu ſaſaukta, jaw leelwalſtis ſawōs ſpreedumōs pahre iſtureſchanohs Turzijas leetā buhſchoht weenojuſchahs. Wiſch dohmajot, ka Ciropas meers netiſchoht trauzehts un ka Turzijas walſis ari netiſchoht iſpoſhita. Kad lords Derbi ſawā runā nehmahs aiſſahweht un iſſkaidroht lihdsſchinigo Anglijas ahriko politiku Turzijas leetā, tad daſchi iſ ſuhitito pulla iſſazija, ka ar tahdahm dohmahm ne-efoht weenis prahtis. Tad lords Derbi tahtak runadams pahreepreda tohs daſchabus preekſchlikumūſ un padohmuſ, kaſ ar Turziju buhtu darams. Weens no ſchahdeem padohmeem efoht ſchahds: „Turziju ka walddamu walſti wajadſetu iſ Ciropas padſiht.“ — Scho padohmu pahreepredams lords Derbi ſazija, ka, ja ſchahda politika buhtu deriga, tad ne-efoht iſprohtams, kapehþ ta zaur kaut kahdu rohbeſchu pahrgrohſchannu ſewi tautohs uſturetees. Ja ta efoht pateſiba, ka Turku waldbiba, lai wina ari pahrgrohſitu un pahrraudſitu zil gribedami, tomehr paliktu nederiga, — ja nu taſ tā efoht, tad ne-efoht iſprohtams, kalabad tad neruhpejotees pahre milioneem kriſtigo, kaſ efoht Aſija ſem Turzijas waldbibas. Kapehþ lai Anglijas iſlihgſchana Konſtantinopelē beidsotees, kad gribot eewehroht kriſtigohs Aſija. Newarot zereht, ka Turzijas waldbiba pate ſewi iſnihzinahſchotees un ka wina beſ pretſchannahs lauſchotees ſewi iſ Ciropas iſdſiht. Waj to beſ waras warot iſdarit un kaſ lai Anglijai lihdsot. (Klauſitaji peemineja Kreewijas wahredu); bet kaſ Anglijai preti buhſchoht, to wiſch gan warot ſaziht; wiſu maſak weena Ciropas walſis tam buhſchoht preti (Auſtrija). Franzija, Wahzija un Italiya gan paliktu meera.

Sawu runu beigdams wiſch teiza, ka Turku buhſchann ſkaidribā un kahrtibā weſt ne-efoht wiſ tā weegli eeſpehþams, ka daſchs labſ dohma; politikas leetās newarot to iſdarit, ko weenam jeb ohteam ſiēds wehlahs, bet efoht jadara, ko warot iſdarit. Til dauds iſ Derbi atbildes runas, un ja iſhumā wiſu ſanemam lohþā, tad nahlam pee ta gala ſpreeduma, ka Anglijas waldbiba grib wiſabi Turziju tauþiht un ſcheloht, turprei Anglu tauta grib kriſtigo tautu aſſwabinaſchannu no Turku warmahþibas. Kahds Anglu runas-kungs neſen teiza: „Sabcedriba ar Turziju iſ Angliju negohdā gah-

juſe, Kreewija iſ apſtauſchama ka ſpaidito apſargataja, zil leela buhtu Anglija, ja wina to paſchu daritu?“

No Rohmas. Pahweſtneeki nodohmajuſchi ſwineht tohs tā noſauktohs „Kanoſas-ſwehtkuſ“ kahdam politikas atgadijumam par peemianu, kur pahweſts ſawu wirſwaru iſrahdiya pahre Wahzijas keiſaru. Wahzijas keiſars Indrikis IV. tila no pahweſta Gregora VII. peeſpreests 1077ta gada uſ Kanofas pili nahkt, kur pahweſts toreiſ uſturejahs. Scho nu Gregors keiſaru paſemoht gribedams, lika tam ka nabaga grehþineekam preekſch pilſ lohgeem ſahweht. Pahweſtneeki ſchim notikumam par peemianu nodohmajuſchi minetohs Kanofas-ſwehtkuſ ſwehtit, gribedami zaur to peerahdiht, ka reiſ pahweſts par weenu Wahzijas keiſaru ſawu wirſwaldibu iſrahdijs. Anglu leelakahs awiſes ſcho leetu pahreſpreedamas ſaka, ka pahweſta waldbiba nekad ne-efoht paſauli pahrewaldiþe, lai gan wina ſchahdu waru raudſiþe ſaw peeſchſirt un kad kahds pahweſts mehþinajis par paſaules walddneeku uſmeſtees, tad ſchahda uſmeſchannahs dauds aſinu iſleþuſe un pahweſteem paſcheem par pohſtu biþe. Pahweſtneeki arweenu warot Kanofas ſwehtkuſ ſwineht un ari ta laika pahweſtu ſwehtneeku kahrtā eþelt, bet politikas ſwarſ ſcheem ſwehtkeem ne-efoht, ka pahweſtneeki dohma. Kahda zita Anglu awiſe, uſ ſcho leetu ſihmedamahs, ſaka, ka Biſmarkam it nemaſ newaijadſejs peemineht, ka tagad wairs Wahzijas keiſars preekſch pahweſta nepaſemohſchotees, ka toreiſ keiſars Indrikis preekſch Gregora. Tagadeis keiſars til pat maſ efoht lihdsigs Indrikim IV. ka tagadeis pahweſts Gregoram VII. Ari ne-efoht nekahdas dohmas, ka reiſ kahds pahweſts tahdu waru panahſchoht, kahda biþe Gregoram. Keiſars Wilhelms ſahw ſaweenohſchannā ar Wahzijas tautu, no kuras toreiſ nebija nerunas. Ari turklaht wehl tagadejam pahweſtam naw tahs ſtingribas ſawōs darbōs, kahda biþe Gregoram. — Te atkal jauns peerahdijums, ka pahweſtneeki wiſu ranga pee gairmas þelt, kaſ pahweſta laizigu waldbibu un waru atgahdina; bet tee laiki iſ biþuſchi un nenahks wairs atpaſak.

No Turzijas. Kā jaunakās awiſchu ſinas laſam, tad Turku waldbiba peenehmufe to no leelwalſtim eeſneegto meera-programu un apſohliþuſe tohs wajadſigohs pahrgrohſijumūſ wiſā Turku walſti iſdarit. Turku waldbiba apſohlidama, ka pahrgrohſijumūſ iſdaritſchoht, wehlahs, ka taſ notiktu wiſā walſti weenadi, beſ ka kahdas pawalſtes tiktu ihpaſchi eewehrotas; turpreim leelwalſtis grib, ka lai Boſnija, Bulgariya un Herzegowina teel ihpaſchi eewehrotas un nolihguma rakſtā ar wahredu peemineſas. Kā politikas prateji ſpreekſch, tad ſchi ſtarpiba ſtarp Turziju un leelwalſtim tikſchoht iſlihdſinata; tapat ari ſpreekſch, ka meera nolihgſchana netiſchoht zaur tam kaweta, ka Serbija pameera pagarinahſchannu naw peenehmufe un kara-darbi atkal ſahluſchees. Iſgahjuſchā nedela zetortdeenu ſahlahs atkal karofchana, prohti tad biþe leels kautiſch Morawas klaiþumā. Serbi uſbruka Turkeem, diwi weetas par Morawas upi pahreedami un Horwatowiſchſ ar ſawu pulku Turkeem uſbruka no muguras. Kahdas 12 ſundas no weetas ſahwuſchees, ari peektdeenu ſahwuſchees, bet kaſ wirſrohlu dabuhs, to wehl ſchim brihſcham neſin, wehl jano-gaida turpmakas ſinas; bet ka no Serbijas puſes teel ſinohts, tad Turku kara-pulku ſahwollis efoht wahrigs, jo Turki efoht no wiſahm puſehm no Serbeem eeſleþgti.

Wehl no Turzijas. Diwi augſti mahþiti wiþri un ſlawenee Afrikas pehtitaji Dr. Gerhardſ Rohlſs un Dr. G. Schweim-

furthē, kas gadeem pa Afriku zelodami jo sikhaki eepasīnu-
 fchees ar muhamedanu buhšhanu, ar wīnu dšhwī, eerašchahm
 un tikumeem, preekšch ne-ilga laika eelikušchi kahdā Bahzijas
 awisē („Nat.-Ztg.“) eewehrojamu rakstu pahr Turku buhšhanu.
 Ši šchi raksta kahdu dalu ari jaweem lasitajeem pašneegšim.
 Wišu pirms minētā rakstā uš Angliju sikhmejotees teel iſja-
 zihš, ka Anglija kahdu pušgadufimteni preekšch zilweka tee-
 sibahm zihnijufeš, prohti wehrgu buhšhanu, ihpašchi wehrgu
 tirgošhanu apšpeesdama, kà to jaw daschu labu reisu ešam
 ari „Mahjas weešī“ peeminejušchi. Kad nu Anglu tauta,
 pret wehrgu tirgošhanu strahdadama un zihnidamahš, iſrahdi-
 jušehš par tahdu, kas preekšch zilweku teesibahm puhlahš un
 tahš aistahw, tad gan warohť zereht, ka Anglija togadejā
 Turku karā strahdajchoht preekšch křištigo atiwabinašchanaš,
 bet ne wiš preekšch wīnu apšpeeschanaš. Šlguš gaduš Ang-
 lija stahwejuše ar Turziju draudšigā buhšhanā un neškaitanuš
 milionuš naudas iſdewuše, Turzijai palihšsedama, lai sultana
 wal diba tiktu Ćiropas Turzijā uštureta. Bet kahdu pateizibu
 Anglija ejoť iſpelnijuše? Nekahdu, jo Turkeem tahdas doh-
 mas, ka Anglijai wajjadsejis palihšdeht, tapat kà wīni to
 no Franzijas un Sardinijas dohmaja, kad tahš lihš ar Ang-
 liju bija palihgā nahku, chas Turkeem Ćrimaš karā. Jaw
 foreiš buhtu labi bijis, ja Turku wal dibu buhtu apšpedušchi,
 jo zaur ſchahdu palihšdibu Turki polikušchi augšprahťigi un
 dandš breejmu dakuš pee křištigeem pastrahdajušchi, kà to
 daschi notikumi peerahdoht, tã par prohwi ta ašins iſleeschana
 eekšch Dschidaš, křištigo apkaušchana eekšch Damoštus pilš-
 ſchtaš 1860tã gadã, tad tee leelee Indijas karineeku nemeeri
 no 1857ta gada ſahťohť lihš 1859tam gadam, tad Maro-
 kaš karšch no 1859ta gada lihš 1860tam gadam, beš tam
 wehl tee daschadu nereti iſjeldamees nemeeri eekšch Alšchiraš,
 Tuniješ un Ćirijaš u. t. pr. Ja ari ſchini togadejā karā
 atkal Turzija palitu ta ušwaretoja un křištee tiktu apšpeesti,
 tad zaur tam iſjeltohš gaušmas darbeem ſliktumi un kawekti,
 kahduš ſchim břišchani wehl newar aprehkinahť. Anglu roh-
 kãš tagad ſahwoht pašanteš weerš un wīnai taš ſpehš,
 Turku tizibaš ihgunnu un naidu pret křištigeem ſawaldšmahť,
 lai breejmuš opuš iſleeschanaš pret křištigeem wairš tahdã
 mehřã nenotitu. — Bet greešimees atpakal pee Turku jeb
 ſkaidrakī ſahťohť pee muhamedanu buhšchanaš un tad atradi-
 šim, kahdas nepareijaš dohmas wīneem ir pahř zitahm wal-
 šim politikas šinã. Muhamedš jawã mahzibã wijuš zilwe-
 kuš ſchkir trihš ſchkirãš. Tee pumeē ir ſelama peekriteji
 (turkutizigee jeb Muhamedani), tad nahť tee netizigee, kas ari
 dabujušchi weenu (Deewa wahřdu) grahmatu, cet ta naw ta
 rikřiga, un tee ir křištigeē un jubdi, un ta trešcha ſchkira ir
 tee pagahni, kas nekahdu grahmatu naw dabujušchi. Ka
 Indeešcheem, Šhneešcheem u. t. pr. ari ir jawaš tizibaš grah-
 mataš, to Muhamedš naw šinajaš. Diziga muhamedana pee-
 nahkumš ir, netizigeeem atlaut wīnu tizibu, kad tee ir wīna
 apakšchueeki un nodohšchanaš mašja, bet pee kara-deenasta
 tohš newajaga nemť. Tur, kur netizigeeem ir pašcheem jawa
 walšis, tur teem wajaga nodohšchanaš mašjaht un pee koro-
 ſchanaš juhtihť ſawuš kara-pulkuš. Kas to nedara, kà par
 peemehřu taš „Moškow“ (Kreewija), taš teel atšihť par ſe-
 lama muhšchigo eenaidneeku. No wīna baidahš un apbřiho
 wīna drohšchibu, ka wīnušch (prohti taš „Moškow“) weenš
 patš eedrihštejees tizigo wiršwaldneekam preti ſahťeeš. Bet
 břišchonehš un gohđbhjiba pee Auštrumneekem ir weenada

jušchana. Tohš daschaduš karuš ar zitahm Ćiropas walšim
 wīni nošauž par dumpjošchanohš, ko nepaklaušigas pawalštes
 pret ſawu wiršwaldneeku ſahčlušchãš. Sikhmejotees uš pa-
 gahneem ir atkauta, pat pawehleta, zihnijchanaš (ušwarešchana)
 pret pagahneem un tã tad Afrikã eeweešahš wehrgu tirgošchana
 un zilweku ſagšchana no muhamedanu pušes. Wišur, kur
 ſelamaš (Muhameda tiziba) walda, ir atrohđamš tahđš tizibaš
 ſpreedumš, ka wīša pašanteš tizigo (muhamedanu) wiršwald-
 neekam peeder. Šchahđš tizigo wiršwaldneekš ir Turzijai
 sultans; tikai Marokaš keiſarš (Afrikã), ari muhamedaniš buh-
 damš, ne-atšihť Turku sultanu par ſawu wiršwaldneeku. Tã
 par peemehřu Alšchirijã, kas ir Franzijas pawalšte, wiš mu-
 hamedani ne-atšihť wiš Franziju, bet Turzijs sultanu par
 ſawu wiršwaldneeku. Ir ſkaidra patešiba, kad ſaka, ka wi-
 ſeem muhamedaneem ir tahdas dohmas, ka wīni ir tee wal-
 dneeki par wīseem křištigeem, un ſchahdas dohmas tura neween
 praštee laudiš, bet ari augštakaš kařtas muhamedani, pat sul-
 tanam tahdas dohmas. Ka ſchis ſpreedumš naw iš gaiša
 ſagrahšihťš, to augšcham mineteē Afrikaš pehneeki ſkaidri
 peerahda. Tã par peemehřu 1867tã gadã, lai ta laika sul-
 tanu Abdulu ņizju waretu peerunahť Ćiropas walšis apmel-
 leht, wīna miništeri wīnam teiza, ka wīnam wajagoht reiš
 ſawas pawalštes (prohti Ćiropas walšis) apraudšihť, jo tahš
 ſahťohť palikt nepaklaušigas. Sultans to ari darija. —
 ņupat mineteē Afrikaš pehtitaji ſaka, ka iſglihtoteē un mah-
 ziteē Turki (beš ween tee, kas Ćiropas iſglihtibu baudiujušchi)
 neka ſkaidra nešinoht no Ćiropas un Amerikaš. Kad wīnuš
 praša, kà wīni, prohti muhamedani, eedrohšchajotees Fran-
 kuš (tã wīni nošauž wijaš křištigahš walšis, beš ween Kree-
 wiju un Greeziju) tureht par Turku sultana pawalšneekem,
 tad wīni it weenſahřešchi atbild: „Muhřu zaur Muhamedu
 pašludinata tiziba to mumš mahza un muhřu grahmatãš taš
 stahw kà rakšihťš.“ Pahř ſchihm rohšeschahm muhamedana
 prahtš un dohmas nešneedšahš. — Tik dandš iš augšcham
 mineta rakšta pašneedšam, lai lašitaji dabutu eepašihťeeš ar
 muhamedanu dohmahm, un ar tahm eepašinušchees weegli no-
 pratihš, ka ar tahdahm dohmahm newar neš ſtrahdahť muhřu
 laiku garã, neš pee zitahm tizibahm peederigeem pawalšnee-
 keem attaut weenlihdššigãš zilweku teesibaš, jo wīnu tiziba wi-
 neem to leedš un wīni tiz jawaem tizibaš rakšteeem beš ap-
 dohmašchanaš un pahřleezinašchanaš.

No Amerikaš. Seemeta Amerikaš břišhwalšis ſeeweešchi
 daschãš teesibaš un břišwestibaš panahkušchãš, kas zitur ſe-
 weešcheem naw. Tagad atkal tureenas ſeeweešchi raudšijušchãš
 kahdu jaunu pahřgrohšijumu panahť. Ta leeta ir ſchi.
 Kahdas břišwprahťigãš ſeewãš zehlušchãš beedribu, kuru wī-
 naš nošauž par „Amerikaš ſwabadaš gehřbšchanaš beedribu.“
 Kã jaw taš wahřđš rahda, tad mineta beedriba nodarbojahš
 ar gehřbšchanoš. Tahš pee ſchihš beedribãš peederigãš ſe-
 wãš eewehrodamaš, ka ſeeweešchu wahjiba zelotees pa leelakai
 dalai no wīnu apgehřba, nu nehmušchãš ſpreest, kà waretu
 ſeeweešchu apgehřbu pahřgrohšihť. Wišu pirms wīnaš no-
 ſpreedušchãš, ka bruntšchus wajagoht atmeš un biſſeš wal-
 ſahť. Janogaida, waj wīnu dohmahm radijees dandš to
 peekriteju.

— Preekšch kahda laika ſikam ſinojušchi, ka Seemelu-Ame-
 rikaneēšchi nodohmajušchi ſabedrotu břišhwalštu ſimtu gadu
 pašahwešchanaš par peeminu ſajpahřdiht leelu klinti. Pee
 ſchi darba jaw ilgi ſtrahđaja. Mineta klintš bij kugošchanaš

par kaweeli un zaur winas fapahrdifchanu ir zeffch uf Ru-jorku brauzoht par kahdam 12 stundahm pa-ihfinahts, jo lihds fchim leelakeem damflugeem waijadseja leelu lihthumu meft. Tai klinti waretu fapahrdiht, waijadseja 52,000 mahzianu dinamita un pulwera. Sprahgfchana bija dsirdama kahdas 10 Anglu juhdses tahlumâ un tais klints tuwumâ buhdamâs weetâs tika no faprahgfchanas seme fatrihjinata it kâ semes-trihjinafchanâ. Schi milfu sprahgfchana notitahs bes kahdas nelaimes jeb apflahdefchanas, tik gudri to bija isrihkojufchi. Tai deenâ, kad klints tika fapahrdita, bija dauds tuhftiofchu zilweku fapulzejufchees, lai waretu sprahgfchanu apftatitees; bet ari tuhftiofcheem bija fawus dsihwolkus atftahjufchi, baidamees, ka zaur sprahgfchanu kahda nelaimie nenotiltu.

No Nagufas tai 22. September. Wisos Slahwu ap-gabalos tura iaunu prahtu uf Montenegras fchaubigo ifture-fchanohs. Jaw daschi Montenegras firtu nojauz par pahrdeweju tautibas leetâ. No Krimas teel sinohts, ka Despotowitfchs tai 18ta Septemberi usbruzis trihs Turku batatoneem, Turku pilsehtâ Kruzâ 300 namus fadefsinajis un fara-cerohtfchus, figus un weenu farohgu eenaidneekem atnehmis. Turki pajaudeja 100 faldatu. Despotowitfchs jataijahs uf leelatu rihkofchanohs rihtu pufe.

Wihlo Tahmneek!

Ba to laiku, kameht uf semehm mihthu, efmu dauds ko dsirdejis un peedfihwojis, ihpafchi ar prezibahm. Weenu ftiki tew grihu pastahstht, par veerahdfchanu; ko weegprahtiba, negribu fajiht turbofchana, nefpehi pastrahdahl.

Jauns puika, no 20 gadeem, weenigais dehs, tehws un mahte wezi — fahf dohmah uf prezefchanohs; bet neenem wis feewu no pafchu pagasta, bet eet daschas juhdses tahlaku, atrohd ari bagatu un pahrtikufchu meitu. Ta winam patihf, meitai ari winfch. Prezibas nodser un brauz pee mahzitaja. Teel diwreis bafnizâ usfaukt. Kahfas teel fatafistas uf to brangalo, jo bruhthes un bruhfgana tehws naw nabagi. Beidsamâ peektdeenâ bruhfgans atbrauz pee bruhthes tehwa un luhds, lai dohdohht kahdus 50 rubtus naudas, jo waijagohht jaunas drehbes pirkt un wehl fcho to preekfch kahfahm fagahdahl; tehws winam naudu nedohdohht teikdams, ka drehbes jaw efohht labas. Bruhthes tehws nahfamam fnohtam eedohd naudu wehl wairaf nefa prafjis un fchis laifch uf pilsehtu ka dimd ween. Pilssehtâ eebrauzoht ne-eet wis drehbju bohde, bet weefu namâ; fahf dsert un bilardi fpehleht, kamehr „drehbju naudina“ beigta.

Swehtdeenas rihtâ kahfimeeki fabrauz. Bruhte wainagâ fehrupefhs, ar fahpehm un bailehm gaida uf bruhfganu; bet bruhfgans mahjas wehl ne-cerohdahs. Musfikanti fpehle frankfejas un waljers, kahfimeeki danzo un dsert euhz ween. Bruhte nabadfite lambari raud ruhftas afaras; mahminas to glauda un meerina. Te uf reis — tawu preeka! — bruhfgans mahja, ne wis braufchus, bet — kahfahm.

Kahfu itabâ eenahjis winfch tehwm stahita, lai eijohht firgam pakal, jo to efohht atftahjis pilsehtâ pee fchenkera par 4 rubteem kihlâ. Tas neuhthu nelas, jo firgu waretu par naudu ifneemt; bet ko tu dohma, bruhtei winfch faka, ka tahs wairs negribohht. Tehws, mahte un radi, gan luhgdami, gan draudedami, ranga fcho peedobuht, lai brauzoht uf bafnizu, bet winfch „ne un ne!“ Neko dariht, kahjas tika no-dsertas un weefi aibrauzt prohjam, gan ne ar labu prahtu.

Beekrahptais bruhthes tehws palaidnigo bruhfganu tublit pee bafnizas teefas usfuhdseja. Winfch teel preekfchâ faulfts. Us teefas lunga prafifchanu winfch atbild, ka efohht labi darijis; jo kad tas buhtu tijis falaulahs un kad tad pehz ihfa laifa buhtu waijadsejis fchohs atlaulahl, kad tas buhtu wehl flittaki, ihpafchi preekfch meitas. Winas gohdu tas jaw ne-efohht aiflahtris un tai bruhfgani jaw netruhfchoht. Winam ta nepatihkoht, tapehz winfch tahs ari newarohht nemt. —

Newainiga meitina fawas behdn deenas pahrzeeta, jo drihs fahla winas fashnaugtâ firjinaâ fpihdeht atspirdfinadama faulite. Kaimianu puhts, stalts no auguma un daifch no feijas, kates to mihleja un gohdaja, tapehz ka nebija nelahds „wehja-grahbellis,“ kâ deemschehl dauds jaunekki, bet ko soh-ltja, to ispidija un ko usnehmahs, to ari laipnigi galâ weda, — fchis jauneklis kahdu deenu eenahza pee behdigahs meitinas lambari, nehma lehni winas rohku jawâ rohka un ar aifgrahbtu firdi tai fawu mihlestibu isfajija.

Simams meitina nebija nelahda eemefta, tahdu teizamu jaunekki atraidiht, tapehz tee jaw pehz trihs nedetahm bija laimigi wihrs un feewa.

Bet tu nu ari gribesi finaht, kâ ar to negehligo bruhfganu tagad eet, — nu, to tew pahri wahrdos pateifchu. Kates gohdigs jauneklis un jaunekle no wina jaw pa gabalu behg; tikai fchahdi tahdi frohga-brahlfchi, kad tam nauda ir, to glauda, sinams pehz ari muguru greefch. Meitas faka, ka winam par feewu deretu atraitne, kam feptini behrni bijufchi; tai efohht laba fmaga rohka, ta tad waretu winu gohdam ifmahjht.

Dhtru atgadijumu, kas trihs reis raibaks par fcho, nedrihttu tew wateja wehstule rakstht, jo baidohs, ka wehstule nenahl fklugim rohka, kas tad man bes fcheklastibas krehpes kerohs un purimatu. Rihgâ fatifimees, tad tew stahfifchu brihnumus, bet tee nebuhs wis brihnumi, bet glufcha taijniba.

Et . . . la J . . . s.

G a i f m a.

Kad gaisma ault, tad wifur klufums beidsahs,
 Un debefs welwe flaiti krahfojahs;
 No tumfibas ifkatis isbehgt steidsahs,
 Pehz gaismas wifa daba ilgojahs. —
 Drihs faule lez un wifem laieni fmaida
 Tâ pift, lâ ar' mafâ buhdinâ;
 Un kas pehz tahs ar lihgsnu prahtu gaida,
 Tas laimigs klufs ar' mafâ praftâ mahjinâ! K. R.

Preekfch palihdsibas kristigeem Turzija.

No Salas draudis fanehmam kristigeem Turzija par labu preekfch Lebrpatas fanitetes irena (uf tara-lauru aiffahritee abriti un flimmeelu loh-peft) — 5 rubt. 62 lap. Ar fenaleem lohpâ 90 rubl. 62 lap.
Ernst Plates.

T e r m i n i.

30. September. La Behweru eelâ Peflina namâ buhdama un pee M. Buscha fontufes leetas peederiga drukatawa uis uf wairafobifchannu pahrdohja pullften 1 pee landfogtei teefas pirmas fekfijas.

A i b i l d e s.

- St. J. — D. Subtijumu fanehmam. Paldees. Wehstuli ifletojam. Dseef-minahm labru laizianu buhs jagagaida.
- St. — G. Negribedami Jufsu rakftu uf nahlofcho reifu atifti, to tikai pa-ihfinatu warejam ufneemt.
- R. — Jufsu ifftaidroschanas rakftu waram tikai pa-ihfinatu ufneemt, proht to, tas tikai uf leetu pafchu fihmejahs, bet to bes Jufsu fmas negri-bejam dariht.
- W. M. G. — Dseefmina buhs nahlofcha numurâ. Redakcija.

Atbildedams redaktehrs Ernst Plates

Utraikuu dšihwe.

(Statees N. 38. Beigumš.)

Marija latru lupatinu paglabaja, lai lahpišchana notiktu fahetigi, lai pehrive nahktu pee pehrives, lai silahm peedurl-nehm nebuhtu salas elkones un pelekahm ziflahm melni zeti, kà tas daudšreis ir eeraugamš.

Kad dimas feewas lohpa runaja, tad Marija jawu galwu starpà nebahsa, bet tahm greesa zetu un us faweem behrneem teiza: Sittas feewas mehle farihda semi un laudis un ir ne-flaidra kà gohws aste. Wišs naw taisniba, ko launa mehle kladsina. Runajeet til daudš, zif waijaga, bet lai katram wahr-dam ir jawu weeta.

Bet kad kahda dwehjelite laimindš fahirga, tad Marija to apmelleja, wahkeja pee wina gultas un meerinaja apbehdina-tuš nabadšinus. Mahžitajs to eewehrodams dohmaja: Ta at-raitne Deewa azis daudš labala kà daschi zilweki, kas teel par fwehteem tureti. Wina few un ziteem taiša debesi wirš se-mes širšchu buhdās. Neweena manta pašaulē naw til leela kà laba širdš-apšinašchanahš un ko ir nabags war eemantohť un kà kahdu dahrgumu ziteem likť špihdeht.

Marija no liktena daudš smagus šiteenus bij dabujuši; ne-ween zaur jawu wihra miršchanu, bet ari winas mahja lihds ar jawu wihru nomira un masu bahrainiti aštahja. Marija, kaut gan pati ar trim behrneem fwehtita, masino peenehma par jawu audšelniti, un kad ziti ap winas mahjas meitau, kà flaidru un flaištu behrninu lihšmojahš, tad winas širdš no preefeem eelšch kruhtim lehtaja, un ta masino šatrihninu par jawu mahju jawu preešchà eeraudšija.

Marija lahpraht no mahjahm negahja, lai behni nepaliktu weeni, un kad ari us pilšsehtu kas bij jawed waj jones, tad ta la-bal to žitam mahjas pahrdewa par masalu pelnu neta masas pek-nas labad few buhtu laupijuši leelu laiku. Bet šchetreis gada ta gahja us pilšsehtu jawus eekrahtus naudas graščus nolikt us augleem; jo ta nepirka seltus un judrabus, ko špraušť us piršteem un patahť aušis, kur tee nenes nekahdus augtus, bet lika graši pee grašča un us faweem behrneem teiza: „Da-schi behni jawus wezakus nizina, kad tee kriht nešpehšchanà un nabadšiba, tadeht la teem pašcheem ar nabadšibu un badu jakanjahš, kà ar kahdu smagu flohgu. Wezaki war ustureht daudš behnus, bet daudš behni wezakus nešpehš ustureht un tas nahť no tam, ka behni neproht kraht un taupihť. Kas jaunumà fakrahj kahdu kapitalinu, tam ir wezumà us ka at-špeštees, un lai tee gada-augli buhtu til pahris rublišču.

Krahjeet pee laika, tad pehž nezeetifeet truhkumu. Mana mahte jaw man to mahzija, bet tad krahšchana bij gruhstaka; jo krah-šchanas lahdes wehl nebij eezeltas un zilweki til leelu šwaru us tam nelika. Bagasia wezakais til winas laika krahšchanas-lahdi eerikšejis, un ta it nedetas pa 30 kapeikas pee malas lidama bij fakrahjuši 25 rublus un par teem pehž gohwi nopirkušť.

Utraiknes mahjina bij labi aplohyta. Ap latru ehziu gahja grahwitis, kas nowilka uhdeni, lai istaba nebuhtu milia. Preešch durwin stahweja gludenu afmiru brugis un us ta kupla flohta, ar ko kahjas notihriht; jo wina teiza: „Mehslus, kuras es istabà ne-eenesu, man ari newaijag no istabas isnest.“ Istaba tapa no ribta agri isflauzita un tapat flohtai, kà katrai ista-bas leetai bij jawu sinama weeta.

Utraikne tureja šefčas wistas un weemu maktigu gaili. Katram behrnim bij jawu wista, ko tas baroja ar wahriteem kartupeleem, maises-druškahm un meeschu graudeem, kas tika iskulti no tahm wahrpahm, kuras behni pa lauku falasija. Wafarà wistas štaigaja pa ahru, bet tahm bij špahni apgreesti, lai tabs nelehtu eelšch šehjumu dahseem. Seemà tabs stah-weja šiltà štali, lai nezeestu šaltumu un ari pa to laiku dehtu. Štalitis bij til žeti notaišhts, ka šeski un šchurkas newareja eelihť pee panteem.

Bahrafec panti, kas pee mahju-faimneežibas ne-ušgahja, tika pahrdohťi un Marija par teem eenehma labu naudas-graši. Žahťi tika pret šohsim eemainiti un šohšis nobaroja til trel-nas kà žuhlas. Bee barošchanas šohšis eeflohdšija latru ihpa-šchi masa aifšaldinà, ka newar plewinatees, un tad katrai dewa kilkinus, kas us beigahm ar waru tika šohšim rihtlè eebahšti. Pehž 2—3 nedelahm šohšis bij til trelnas kà tanku-pihtes. Šohsu tankus smeltoja un seemà fweesta weeta bruhkeja. Galu išchahweja un ari preešch seemas glabaja, bet špalwas išpluhja un krahja, lai meitahm buhtu puhra-špilweni.

„Pirka maše naw šahťiga.“ Marija kà daudšreis žazija un taphž pati maši zepa, no rupjeem un ari bihdeletem milteem. Rupu maši ta arween nobreedinaja, lai til daudš ne-ehstu. Bei tam ta wahrija daudš dahrsu-faknes, teifdama, ka daudš maises ehšchana nešoht nabadšibu.

Marija un winas nelaišis wihrs nebij kà lohpa šakrehju-šchi kà Šehiganu pahris. Tee abi bij deenejušchi, abi jawu žohň krahjušchi un tadeht neween naudas graši, bet ari dasčas leetinas lohpa šanesušchi.

Bar fakrahtu nandu tee few gohtinu bij nopirkušchi un labu eedšihwi šagahdajušchi. Bet kad wihrs kara nomira, tad atraikne jawu gruhtibà gohtinu pahrdewa, un nu til ar kafas peenu jawus behrninus audšinaja. Gohwu-kurtšchs tai peeshlija gohwi us parahda, bet Marija atbildeja: „Parahdš naw brah-lis; parahdus ir weegli taišihť, bet gruhťi aismakšahť,“ un ta-pehž neta us parahda nenehma. Dapat ari ta jawu mahju ihri laika aismakšaja, lai nekahdi parahdi ne-eetaišitošs, kas pehž buhtu gruhťi aismakšajami. Tai ari naudas nekad ne-peetruhka, tadeht ta arween mehdsà šazihť: „Kad wiš dee-ness-puišchi kà krahtu, kà mans wihrišch to darijis, kas nandu pa šchenkeem naw bahrštišis jeb rihtlè eelehšis, un kad wišas deenessmeitas nandu kà taupitu, kà es to esmu darijuši, to ne-išdohtu us neekeem, šahťehm un balehm, tad daudš laulati pahri pehž laimigaki dšihwotu un teem nebuhtu jazeesch nabadšiba, ja-žel nemecers, kas pa leelakai dakai želahš no truhkuma un nepeetkšchanas.“

Ta nekad newareja mahžitaja gappaschaj deesgan pateiktees, ka ta wina nebij laiduši us balehm un dantscheem šazidama: „Meitahm apfahť tekajoht pašuhd gohds, un tahdas bišankas nekad nedabun wihru, jeb šanabago tahdu, kas naw ne weza mašča wehretš. Turpreti tikusi meitene, kas ir rahma un šrah-diga nahť pee laba wihra.“

„To wahrdu pateesibu es šmitkahťigi esmu peedšihwojuši,“ Marija tahtal runaja, „kaut gan es tolaiť, no žitahm meitahm gumbita, tahdu weetu tureju par gaušchi šliktu, kur meitai naw jawu wata, kur ta newar apfahť škraidihť kà šchagata. Es wehlejošs, kad mani behrnini jawu deenesslaika tahdus šin-grus lungus dabutu, tad ari wini taptu par kreetneem žilwe-

teem. Saimneeki gan fawus behrnus nedohd deenestâ, lai tee netaptu mahjiti." Tee, kaut gan paschi darba-zilweki buhdami, darbu usflata par mahjibu. Tomehr darbs neweenu nesamaita, bet islutinaschana to gan padara. Islutinatee fainneeku dehli naw nekam wehrti. Tee naw lihdsigi bruhwera puifim, kas zet pilnu alus muzu, neds kutscheerim, kas brauz ar tschetreem sirgeem; jo wini ir par glehwu pee katra darba, fur us ilgaku laiku spehls ir wajadfigs.

Tapat tas ir ar fainneeku meitahm, kas nekam neds deene neds kalpo, bet dsihwo pee wezakeem sawâ wakâ, pehz paschu patifschanas smalkus galdirus urbdamas. Tahm luteklitehm ir gan smukas drehbes, bet nesukas eeraschas. Tahs laidarâ nefa nefaproht un kehki ohtrteek materiala isbruhle un ehdeens tomehr neweenam negrib smekehst.

Bawisam zitadi ir ar teem behrneem, kas pee fweescheem ir deenejuschi. Tee ir isutschiti, lâ saldati, kas stingri eet un strahda, un apprezejuschees naw jamahja, lâ tas noteek ar mahtes jeb tehwa luteklifcheem.

Marija bij deeneschanas skohlu zaurgahjufi, tadeht ta ari sinaja, lâ pasaulê jadsihwo. Kahrtiba bij winas swarigalais tikums. Ta wareja tumfâ eet zaur wifu namu, un tad atrast, fur katra leeta stahw, tadeht ka katrai leekai bij sawa pastahwiga weeta. Pee winas mahjufainneezibas rihtlâ nemaldijahs un apfahrt newasajahs, lâ daschâs zitâs mahjâs, fur tee lâ mehnes-jehrdfigi, eet no weenas weetas us ohtru, un katra leeta ikreisês jamefle lâ pasudufi.

Tahda mahju kahrtiba ari winas behrneem lâ dsimt eedfima, neween zaur mahtes labu preekschihmi, bet mahte tohs jewifschki pee tam peeturaja; jo kad kahds behrnus fawas spehles leetinas, tahseli jeb skohlas grahmatas waj zitu kahdu leetinu nebij nolizis ihstâ weetâ, tad mahte pati leetu ne-aiskahra, bet behrnu tuhdat peesauza klast, lai tas leetu noleek wajadfigâ weetâ. Tahdâ wihse winas mahjufainneeziba lihdsinajahs pullstenim, fur katrs ritentinsch deenâ un nakti gahja riftigi.

Neween kahrtibu, bet ari darbibu behrneem no masahm deewajadseja mahjitees. Wafarâ behrni tai palihdseja pee dahrsa-kohpschanas, seemâ sehns pina kurwifschus no flohkfnehm un kluhdsinahm; meitenes adija, wehrpa, schuwa, zil katram bij eespehjamis. Tadeht winas meitinas ne-usauga tahdas mulkigas lâ daschâs mahtes meitas, kas nesina lâ seli usmest un noraukt, ka ratinsch greeeschahs us kreifu jeb labu pufi, un kad tahdahm andeklu schinkotu, lai paschas few kreklus paschuhtu, tad winas ari pee krelleem netiktu.

Ar ugumi Marija apgahjahs deefgan apdohmigi. Uhrâ ta negahja ar skalu waj pliku fwezi, bet arween wehjalukturi eespranda sawu fwezes galiau. Uguns behrneem nebij nelahda spehles leeta, un kad tee kahdreif ar sehwek-kohzineem spehleja, tad kreetni par pirfsteem dabuja, lai tahdas leetas ne-aistiktu.

Pee tam wina daudstreis mehdsâ teikt: „Kad wisi zilweki ar ugumi buhtu apgahjuschees prahtigi, tad buhtu wehl pasaulê dauds mahjas un pilsehtas, kas tagad gul pihschlos un pelnôs.

Skaidriba un spohdriba bij Marijas mahju gresnumis. Istaba tapa gadâ diwreis witeta, lai feenas un greefti rahditu baltumu un glihtumu; grihda il festdeenas kluwa bersta un il rihta lohgi tika atwehrti, lai frifchs gaiso nahltu eelschâ. Behrneem bij tihri waidfina un skaidras drehbites, un mahte arween bij skaidribâ. Kad kahds fweeschneeks nahja, tad tai newajadseja paslehptees un apgehrttees, lai fweeschneeks tahdu pelnuruschi ne-eeraudfitu, lâ daschu feewiau, bet ta winam drohschi wareja eet pretim,

til sawu preekschautu atsehjufti; jo tas nefa nesklaidrumus, bet ir to wina diwreis deenâ mainija. Tapat mahtes lâ behrnu drehbes bij arween wefelas; tas masalais zauruminfch tapa aisslahpihts un katris istruhzis ahkis jeb krohle dabuja tuhdat jaunu weetneeku, lai nekâs nestahwetu wakâ, lam wajag buht zeeti. Kamehr meitenes bij masas, tamehr mahte to darija, bet kad tahs pa-augahs, tad krahpu eeschuhfchana un lahpihchana bij winu darbs neween preeksch jewis, bet ari preeksch brahteem; jo mahte teiza: Mahfas, kas sawus brahliuschus apkohpi, apkohps ari sawus wihrus un pee aplohpta wihra, lam drahnas skaidras, wefelas un kuras netruhft neweenas krahpes, war redseht, ka tam ir tikufi feewa. Nolaidufees, netikla feewa, ikweenam ir reebiga.“

Tahda bij Marijas behrnu mahjiba un ta wineem to mahjibu ne-eepehra, lâ kaimineene, kas us behrna muguras stibu pahrlausa. Winas behrni klausija us wahda un azumirfchkinaschanas. Tee nebij stuhrgalwigi neds nikigi, bet bij pallaufigi, mihligi behrnini; jo mahte tohs nemahjija ar mehrlaka mihlestibu, kas ar weenu rohku strahpe, ar ohtru glauda un ta behrnu samaita. Wina redseja ka festereene us sawa dehliina muguras dauds rihtes salausija, deht tahm leelahm dumjibahm, kuras tas darija. Dufmâs tas winai israhdiyahs lâ sahtans, labâ prahtâ lâ engels, bet ziti tam arween redseja garas ehsele aufis. Marija tureja par mahtes peenahkumu behrnus audsinahst arween ar weenadu prahtu, lai tee buhtu tihri no wifseem untumeem. Ta sawus behrnus audsinaja ar stingru mahtes mihlestibu, sazidama: „Kas gruhst audsis, tam weegla dsihwe; kas weegli audsis, tam gruhst dsihwe. Us zee-tas semes usauguschi dauds laimigi kehni; us nihftas dauds nelaimigi nabagi.“

Lâ dsihwodama un sawus behrnus audsinadama, Marija, ta atstahsta atraitne, bij wifadâ wihse peetikufi un pahrtikufi. Wina nebij neweenam par slohgu, neds few, neds saweem ra-deem, neds sawai draudsei neds ari saweem behrneem. Winas desmit pirfsti bij tas awohts, no ka tai ispluhda wifa bagatiba un Deems bij winas apgahdatajs, kas tai ustureja wifelibu un fwehtija winas deenifschku maisiti. To ihstu palihgu ta ari nekad nepeemirja, bet sawâ firnigâ luhgfanâ ar to arween farunajahs. Guleht eedama un augfchâ zehlfes, ta ar wifseem behrnineem winu peesauza un pee galda tam nefa sawus flawas un pateizibas upurus. Winas behrni lihds ar runahst-mahjischanohs mahzijahs ari farunatees ar ihstu tehwa debefis, tadeht tee usauga par labeem un ihsti tikufcheem zilwekeem.

Lê nu pastahstiju par kahdu atraitni us laukeem, kas feewa buhdama staigaja us wihrischligahm kahjahm, bija pati sawa apgahdataja un kohpâ behrnu tehws un mahte. Kas sawu atraitnu likteni neween ar pazeeschanu panefa, bet sinaja to aismirft, kas naw dabujams un prata sawas deenas kreetni isleetahst, ka wina tuhftofchahm atraitnehm dereja par preekschihmi kaunâs deenâs, tanis deenâs, kas us wahja feeweefcha kameefcheem usjweesch wifu dsihwes gruhstibas nastu.

Tahlak pastahstifchu par kahdahm atraitnehm no pilsehtas, kas ari tanis dsihwes leelôs mutufôs, fur zefsch no zeeteem almineem brugehts, fur kahrinatajs nef engela gihmi, fur maife teel ar naudu usjwehreta, sinaja par fewi gahdaht, fewi un tohs sawejus ustureht pee gohda un pee maifes un wehl atfneegt leelu bagatibu. Zelfimees un eefim us Parihfti, ujmellefim tur to tikufchu atraitni. Katram sinams, ka Parihse,

zaur fawu trakas mohdes isdohmaschanu, ir wifas pafaules feeweefchu famaitataja, un negribehs tizeht, ka famaitafchanas flehpi atrainne waretu tikufchi un gohdigi fewi apgahdaht, faprohtams, tahda atrainne, kurai lihds ar wihra mirfchanu wifa manta un zeriba ir eekritufi kapä.

Breekfch mas gadeem Barihse dshwoja kemikers, kas fnapfchli destileereja un joshchamas sahles pagatawoja. Tas par dauds fapuhlejees nomira un attahja 19 gadu wezu, fmuku atrainni, bes kahdas leelas mantas, ar ko ta lihds dshwes galam buhtu warejusi dshwoht. Wihra laikos feewa fawam wihrinam bij stahwejusi pee fahneem un palihdsejusi amata darifchanas. Ta tad no wina mutes bij dsirdejusi, ka tas paliktu bagats, kas Barihse wifas zitronu un apselfinu-misas, kas teel semē nomestas, waretu falasht un iswehrtcht. Behz wihra nahwes feewa dsina wina amatu un nopuhlejahs arween ar tahm dohmahm, ka lai wina waretu ispidiht nelaika wihra padohnu, falasht wifas zitronu un apselfinu misas, kas Barihse teel semē nomestas un ta nahst pee bagatibas. Rahda rihta ta nehma kurwiti us rohkas un gahja us gleemejchu (austeru) tirgu, kur Parisneeki, bagati un nabagi mehdsja ehst austerus ar zitronu fulu apslazidami un sinams zitronu-misas fweeda semē, ka jaw ne-ehdamas tschaumalas. Us mehflenizas, ka ari us eelas guleja dauds misu un tikufi atrainne lasija fawu bagatibu no mehfleem, no kureem lupatu-lasitasi jaw fawu teefu bij isnehmufchi. Apfahrteteje weefnizu fulaini ar eemihligahm azim flatiyahs us jaunu, fmuku atrainni, kamehr tee eewehroja, ko ta ihsti mekleja. Tad tee us preekfchu wifas zitronu-misas preekfch tahs fakrahja un tai dewa, til ween par winas azu-laipnibu; jo atrainnei bij pahrlcekfu smukas azis.

Austeru-tirgus zitronu-misas preekfch fewis dabudama atrainne gahja us teateri un zitahm weetahm, kur dauds apselfini tika ehsti un lasija kur apselfinu-misas, tapat no mehfleem nemandama un fawä kurwiti likdama. To weetu fulaini tai atkal laipnigi pretim nahja, un par to ween, lai waretu eefkatitees winas azis, tai atdewa wifas fawas misas. Nu atrainnei bij til dauds misu, ka brihnumš bij ko redseht. Wina isihreja weenu prahwu istabu, peenehna jaunās meitenes, kas misahm isgreesch puhpeshaino eefschpufi, tahs fakalte un eepaka preekfch pahrdohfchanas. Pati ta wehl arween gahja misas lasiht. Misu andele gahja lohti brangi; tai wajjadseja ihreht leelu mahju un peenemt dauds meitenu, kas misas lihra, schahwe un eepaka. Atraines misas gahja neween zaur wifu Barihsi, bet ari pa wifu Franziju un ahrjemehm, kur tahs tapa isleetatas pee zeppeenu zepfchanas un augtu-wahreenu eewahrifchanas, un atrainne tapa par to bagatako feemu, kaut gan zitas zaur winu gudras tapufchas tapat zitronu- un apselfinu-misas pa mehfleem lasija un ar tahm andelejahs.

Rahda zita atrainne, kas bij wezaka un nebij til smuka ka augfchä mineta, neds ari til gudra, fawu laimu panahja ar istabu-mehfleem. Wina gahja pa nameem lungus apfalpoht, ka tas ari Mihgä un zitas pilsehtas noteek, kur lungi, kas us gadu deenes-meitu negrib jeb newar tureht, peenem kalponi, ko fawz par „Aufwertereeni, kas ir apdeenetaja un kalpo dauds lungeem weenā reisē. Mineta Barihses atrainne apfalpoja sel-ta-kaleju un dselss-kaleju. Ughahja gauscham stingra seema. Nabaga atrainnei nebij mallas, ar ko krahfni kurinaht, tabeht wina nahja us tahm dohmahm ar istabu mehfleem kurinaht krahfni. Abu lungu darba istabas atmata labu teefu mehflu, starp teem almins ohgtu smallumus. Atrainne lungu mehfl-

lus nefa mahjä un ar teem fildijahs. Koshumu peejaufdama ta wifu seemu ar mehfleem krahfni kurinaja, bet kad ta pawafari krahfni gruntigi istihrija, tad atrada eefsch pelneem masus spohschus graudinus, kas bij selta graudini, no selta-kaleja istabas pelneem winas uguni kohpā fakufufchi. Tahdu bagatibas awotu pelnds usgahjusi, wina to usgahjumu glabaja zeeti ka noslehpumu; gahja pee wifem selta un judraba-kalejeem un luhdsja, lai tai par welti tantu isflauziht fawu namu. Kaleji tai to attahwa, bet winu par mukligu tureja, kas par welti eet namus flauzidama un mehflus nef us fawahm mahjahm. Bet atrainne par to neko ne-istaisija, wina til flauzija, kurinaja fawu krahfniti un krahja selta graudinus, kamehr til dauds bij fakrahjusi, ka wareja nopirkt grunti, usbuhweht fmuku namu un no ihres-naudas, ko namš eeneja, wina wareja dshwoht wifu muhschu eefsch brangas pahrtifchanas.

Rahda zita atrainne gluschi nabadsiba kritufi nefamanija wairs ta fakohht ko ohst, ko kohst. Rahda agrā rihta wina gahja gar puku-pahrdewejahm, kur gauscham smuki ohda, un pati pee fewis fazija: „Tē ir gan ko ohst, bet naw ko kohst. Kaut jel pukēs waretu ehst, tad waretu baudiht tahs fawih-tufchahs, kas teel prohjam fweestas.“ Tā dohmadama ta us mehflenizes eerauga pukupufschkus, kas gan fawih-tufchi, bet daschs seedinfch wehl ir jauks un frifchs. Atrainne nahja us tahm dohmahm fawih-tufchus pukupufschkus falasht, labas pukēs wehl islasiht un pahrdohht. Tas bija labi dohmahts. Mhtōs agri ta kashnaja pa wifahm mehflenizahm, nefa fawih-tufchus pukupufschkus us mahjahm, dewa behrneem, lai islasa seedus no fawih-tumeem, islasitas pukēs eemehrza flitā uhdeni, kas seedus no jauna usfrifchinaja, fahfehja usfrifchinatas pukēs eefsch jauneem pufchkeem un dewa masahm meitenehm, kas us eelahm un lustes gangeem tahdas smukas buketes peedahwaja. Zeeretaji, dahmas un lungi no meitenehm pirka pufchkus, kas gauschi ihfu laiku dshwoja, un par tahm ka par frifchahm labu naudu aismalfaja. Atrainnei gahja dikti labi; jo weenā gadā ta par fawih-tufchahm pukehm eenehna lihds 5000 rublus pehz muhsu naudas, un nu tai bij ko ohst un kohst.

Wehl zita atrainne, prafta wihra feewina, staigaja pa fcherkeem un lustes dahrseem, kur lungi smehleja, falasija zigaru un papirofu galinus, krahja tabaku, kas tapa paginās pildita un it smuka, ka kad ta patlaban no jabrika buhtu nahkufi, smehketajeem pahrdohhta. Lai gan par tahdu kritumu tabaku til to zeturtu datu mallas dabuja, ka par frifchu, tad tomehr Barihse, kur ikdeenās kahds pufmiljons zigaru teel apsmehlehts, dauds atraines pahrtel no teem zigaru galineem.

Dauds zitas atraines pahrtel no lupatu un kaulu lasifchanas, kas no rihta agri lihds wakaram wehlu staiga no weenas mehflenizas us ohtru un wehl wairat atrohht fawu peknu eefsch eelu flauzifchanas.

Zitahm pilsehtahm eelu flauzifchana mallā dauds naudas, bet Barise ta naudu eenes. Pilsehta ifgadu par brihwestibu, lai buhtu brihw flauziht winas eelas, eenem kahdus 600,000 frankus. Wesela beedriba eelu flauzifchanu nem us nohmu, mehfli teel dahrsneekem pahrdohhti un 1600 zilweku fawu darbu un maifi atrohht eefsch eelu flauzifchanas. Tomehr wehl ziti no malas Barihses mehflus uslasidami paleel bagati, un beedriba tohs pahrdohht gadā par 2,500,000 frankem. Tas leelakais brihnumš ir, ka no wifem 1600

Parihes eelas flauzitajeem un flauzitajahn neweens naw Franzujs, bet gandrih wijsi ir Wahzeeschi un Wahzeetes. Te redsams, la pajaulé tautu-liktens parahdabs. Katra pilsehtá ta leelafa un bagatafa tauta ir ta fundse, bet mafafa tá kalpone, kas dara prastakus darbus. Daschá, wifai pasihstamá Wahzu pilsehtá Wahzeeschi eelas neflauka, bet Parihse tee to dara. Tá weena tauta ohtrai kalpo, sinams deenischkas pahrtikas labad.

No patlaban peeminetahm atraiknu preekschihmehm waram redseht, la ari tahs nabaga feewinas, kas zaur liktena fiteenem no faweem wihrineem atschirtas, us daschadu wijsi war

nopelniht fawu pahrtichanu, kad til tahs gohdigi un tikuschi grih dsihwoht un paschas par fewim gabdaht. Utrahpahs stary winahm ari dauds tahdas, kurahm spehls un wseliba truhft un tahdahm palihdseht ir katra zilwefa fwehts usdewums. Tomehr us tahm seedoschahm un spehigahm der tee wahrdi: Kas pati few nepalibdi, tai zits nepsehj palihdseht. Kaut jel bahriini un atraiknes, lam zita pelna naw sinama, eewehrotu, la ari pee mums, us laukeem un pilsehtás, wehl dauds naudas un maifes mehtajahs pa eelahm un malahm. M.

Gradi un seedi.

Gabals no kehina Friedrich Wilhelm IV. dsihwes-gahjuma.

Breeksch kahdeem diwidesmit gadeem atpakat stahweja kahda September nakti diwi gwardu-husari, weens Seemel-Brandenburgeets un ohtrs Schleseets, us wakti Scharlotenhofes pils preekschá. Schi neleela pils stahw tai jautaja Sanjusi dahrsá un kehnijsch bija tur nehmis fawu wasaras mihtelli. Bija jaw wehlu nakti un ugunis wifas apdschittas. Brandenburgeets stahstija raudadamá jawam beedrim, la tas chorihht no mahjahm dabujis sinu, la wiza mahte gutohht us mirschanas-gultas un ilgojotees wehl weenreis jawu dehin dabuht redseht. Winjsch esohht tuhliit ritmeisteru tuhdses pehz atiauschanas, bet dabujis atbildu, la tuwodamabs manewera dehl kehnijsch dewis pawehli neweenu schim brihdim ne-atlaist. Gan ritmeisters tam esohht lihdsa gahjis pee regimontes komandeeera, bet ari esohht us kehina pawehli tapis aistradits.

Peepeschi isdsirda abi husari schahdus wahredus, kas atflaneja no kahda pils-lohga: „Bet waj saldatam jaraud, rohla eerohzi turedamam?“

„Gan, majestet,“ Brandenburgeets atbildeja, kas bija tuhliit jowa kehina balsi pasinis, „man jaraud!“

Kad husars bija us kehina tahlatu jautaschanu to augschá peeminoto isfazijis, tad waldneeks atteiza:

„Gij us weetas pee mana lambara-padohmneeka, leez to mohdinahht un pasaki tam manu pawehli, lai tew tuhliit peezdesmit dahlderus zeta-naudas ismaksá, la tu waretu tawu mirdamo mahiti wehl reis dabuht redseht.“

Sirjnigi atbildeja husars waldneekam, kas ais firdslainibas pawisam bija aismirsis, kara-klausibas situmus, usfazija:

„Bet, mojestete, es tatschu newaru no fawas weetas atkahptees?“

„Bareni, mans dehls!“ atteiza Friedrich Wilhelms. „Es tewi tuhliit lischu nomainiht.“

Re-ugi us tam isnahza ahra kehnijsch, eedewa husaram zedeli pee lambara-padohmneeka, un nogahja pats lihdsi tuwajai waltei, kur tas komandeerim pawehleja tuhliit husaru pahmmainiht. Wina beedrim, tam Schleseetim, tapa pawehlehts, ohtra pusdeena, pehz jawnas waktis atnahlschanas, eelschá pili nahht, un tur par gohdawakti nostahtees.

Tidrihs bija Schleseets nojazita laika eegadijees, kad ari jaw wina regimentes komandeerim tapa pasiohts. Nopectni

luhklodamees un bahrgá balsi wajaja kehnijsch beidjamajo, kadeht kas nedohdoht tahdam saldatam attauschanu, to mirdama mahte wehlejusees redseht?

Komandees atfauzahs us to no fawas majestetes isdohtu pawehlu.

„Bet waj juhs nemahkeet nekahdu starpibu ischkirt,“ kehnijsch runaja tahlatu laipnigaki. „Waj jums til mas firds, la juhs warejat tizeht, la es dehlam buhtu gribejis aisseegt, mahite azis aisseest?“

Gan atnahza Brandenburgeets atpakat no fawas mahites kapa, bet tas to wareja patektees jawa kehina firdi, la tas winai wehl weenreis mihlestibas pilnas azis bija warejis luhfotees.

Schi pateesiba ir sche til pat sirjnigi atstahmita, la to tas augschá minetais, Schlesija dsimuschais senakais gwardeshusars pats ir nostahstijis. J. K—n.

Pirma nauda.

Italiyas kehnijsch, Wiktors Emanuel, ir leels draugs no medischanas un tamdehl daudstahrt us jakti eet. Tá reis winjsch ari bija weens pats us jakti gahjis, un nonahza kahda zeema tuwumá, kur winu nepasina. Winjsch tur noschahwa saki. Kahds semneeks to redsedams winu labas schauschanas dehl flaweja, pee tam fazidams: „Kad Deews dohtu, la juhs waretu to fahohdito lapsi noschaut, kas mums wijus mahju putnus nokohsch! Es jums par to dohtu weenu mota!“ (Mota ir masi tureenes naudas gabalinjsch.) Kehnijsch apjohlijahs lapsi noschaut. „Bet jums wajjaga agri, pulksten trijos no rihta, nahht,“ semneeks fazija, „jo tad lappes mehdi nahht.“

„Nu labi,“ kehnijsch atteiza, „juhs gribat man par to weenu mota doht? Es to gribu nopelniht. Rihtu pulksten trijos es atnahlschu.“

Kehnijsch riktigi atnahza un ari lappes kuhminjsch atteezahs, agrumá few brohlasti awgabdaht. Tiklihdsi kehnijsch lapsi eerandstija, winjsch slintu pee waiga lizis lapsi noschahwa. Semneeks ar pateizibu aismaksaja fawu johlito mota, nesinadams, la to fawam kehniinam dewis. Wehlat kehnijsch teizis: „Ta ir ta pirma nauda, to es lá medineeks esmu nopelnijees.“

Atbiledams redaltehs Ernst Plates.